

Uzasadnienie

Projekt planu ochrony rezerwatu został opracowany na podstawie art. 19 ust. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, z uwzględnieniem art. 20 ust. 1, 2 i 3 tej ustawy. Zakres zrealizowanych prac został dostosowany do zasobów, tworów i składników przyrody, walorów krajobrazowych oraz wartości kulturowych rezerwatu. Projekt planu sporządzono uwzględniając treść rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 maja 2005 w sprawie sporządzania projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego, dokonywania zmian w tym planie oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody (Dz. U. Nr 94, poz. 794). W związku z tym, że teren rezerwatu pokrywa się powierzchniowo z obszarem Natura 2000 uwzględniono w projekcie planu ochrony, zgodnie z postanowieniami art. 20 ust. 5 ustawy o ochronie przyrody, zakres planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000.

W rezerwacie nie wyznacza się obszarów, na których można wykonywać polowania, miejsc połowu ryb i innych organizmów wodnych oraz miejsc wprowadzania psów, o których mowa w art. 15 ust. 1 pkt 4, 11, 14 i 16 ustawy o ochronie przyrody.

W rezerwacie nie wskazuje się obszarów ochrony ścisłej i krajobrazowej, o której mowa w art. 20 ust. 3 pkt 3 ustawy o ochronie przyrody.

Rezerwatu nie udostępnia się dla celów edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, sportowych, amatorskiego połowu ryb i rybactwa, o których mowa w art. 20 ust. 3 pkt 5 ustawy o ochronie przyrody.

W zarządzeniu nie wskazano obszarów, ani miejsc udostępnianych dla badań naukowych. Mając na uwadze dbałość o zachowanie celu ochrony rezerwatu przyrody we właściwym stanie, udostępnianie rezerwatu w celu prowadzenia badań naukowych może nastąpić po uzyskaniu zezwolenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie na podstawie art. 15 ust. 1 pkt 24 i ust. 5 ustawy o ochronie przyrody. Uzyskanie indywidualnej zgody na prowadzenie tego typu czynności gwarantuje z jednej strony nadzór nad ich rodzajem i metodyką zabezpieczając z drugiej strony rezerwat przed negatywnym oddziaływaniem realizowanych prac, czy też przed wykonywaniem prac badawczych, których tematyka nie wymaga ingerencji w ekosystem rezerwatu. Szeroki zakres i tematyka badań naukowych sprawia, że pełną kontrolę nad ich wpływem na rezerwat można zachować tylko poprzez rozpatrzenie indywidualnego wniosku. Nie występuje natomiast możliwość precyzyjnego zdefiniowania w planie ochrony dla wszystkich rodzajów badań jednego sposobu postępowania, który minimalizowałby ich negatywny wpływ na rezerwat.

Rezerwat został ustanowiony Zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 31 grudnia 1993 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. z 1994 r. Nr 5, poz. 39). Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i

krajobrazowych naturalnych łągów olszowo-jesionowych oraz miejsc łągowych licznych gatunków ptaków, w tym bociana czarnego.

Łęgi reprezentowane są przez zbiorowisko Fraxino-Alnetum, zróżnicowane pod względem struktury i składu gatunkowego. W zależności od stopnia uwodnienia podłoża oraz okresu czasu, w jakim stagnuje woda można wyróżnić dwa rodzaje lasów. Łęgi o charakterystycznej dla siedliska fizjonomii, z runem w typie ziołorośli, dobrze wykształconej warstwie krzewów i z niewielkim udziałem mchów. Drugi typ reprezentują łągi wykształcające się w miejscach zalewanych, z długo stagnującą wodą, co powoduje mocne zabagnienie. W tych obszarach runo jest zdominowane przez gatunki szuwarowe, czemu również sprzyja mocne przerzedzenie drzewostanu i duża ilość światła docierająca do dna lasu. Głównym czynnikiem wpływającym na charakter tych lasów jest sposób zasilania w wodę. Dominuje powolny ruch wysoko stojących wód gruntowych, miejscami – głównie w centralnej części rezerwatu zdarzają się znaczniejsze zalewy powierzchniowe oraz dłuższe okresy stagnacji wody, której poziom nad powierzchnią gruntu utrzymuje się przez większość okresu wegetacyjnego. Struktura piętrowa drzewostanów nie jest zróżnicowana, przeważa jedna warstwa o dość wyrównanej wysokości, którą tworzy głównie olsza czarna. Miejscami w domieszce pojawia się jesion wyniosły i sporadycznie brzoza brodawkowata. W niższych warstwach lasu obecne są takie gatunki jak bez czarny, czeremcha zwyczajna, jarząb pospolity oraz trzmielina brodawkowata. Warstwa krzewów jest dość dobrze wykształcona i przeciętnie osiąga pokrycie około 60%. Dużym udziałem charakteryzuje się tutaj podrost olchy i porzeczki, a z mniejszą liczebnością występują kruszyna pospolita, bez czarny i leszczyna pospolita. Struktura runa jest również zróżnicowana w zależności od poziomu stagnującej wody. W miejscach o jej niskim poziomie runo cechuje się brakiem kępek i jest ono dość jednorodne, w typie ziołorośli. Rozróżnić można dwa aspekty z kombinacją różnych gatunków dominujących, których liczebność zmienia się w zależności od pory roku. Wiosną, przed wykształceniem się liści na drzewach i krzewach warstwa zielna zdominowana jest przez wiosenne geofity. Znacznym udziałem charakteryzuje się ziarnopłon wiosenny, który miejscami pokrywa łąkowo całą powierzchnię. Miejscami dość licznie pojawia się także kokorycz pełna oraz zawilec gajowy. W lecie fizjonomia łągów znacząco się zmienia, gdyż z wiosennego runa pozostaje niewiele. Dominację przejmują za to wysokie byliny oraz gatunki roślin jednoliściennych z klasy *Phragmitetea*. Najliczniejszym taksonem w aspekcie letnim jest pokrzywa zwyczajna, która miejscami pokrywa powierzchnię w stu procentach. Zaznacza się także duży udział innych gatunków typowych dla łągów takich jak: bluszcz kurdybanek, jasnota plamista, gwiazdnica gajowa i niecierpek pospolity. Natomiast gatunki charakterystyczne dla klasy *Phragmitetea* pojawiają się w domieszce sporadycznie. W części łągów trwale zalewanych runo mocno nawiązuje do olsów porzeczkowych. Jednakże brak tutaj typowej struktury kępkowo dolinkowej, a zaznacza się masowy udział gatunków ze związku *Magnocaricion* takich jak turzycza błotna, kosaciec żółty i trzcina pospolita.

Związane jest to również z mocno przerzedzoną warstwą drzew, co powoduje duży dostęp światła do dna lasu, a w konsekwencji do silnego rozrostu szuwarów trzcinowych i wysokoturzycowych. Jednakże bliski kontakt z wodami wolno płynącego cieku, jednoznacznie wskazują na to, iż na całej powierzchni rezerwatu występują lasy łęgowe.

W granicach rezerwatu stwierdzono występowanie 51 gatunków ptaków łęgowych lub prawdopodobnie łęgowych. Spośród gniazdujących w rezerwacie gatunków wymienić należy trzy gatunki objęte ochroną strefową – bielik, bocian czarny oraz orlik krzykliwy, a także gniazdującego tu liczniej, w liczbie 4 – 5 par, żuraw. Ponadto za gatunki charakterystyczne dla dominujących w rezerwacie lasów łęgowych uznać można strzyżyka i pokrzywnicę. Tylko 2 spośród stwierdzonych gatunków to gatunki niechronione, pozostałe 49 podlega ochronie ścisłej, z czego 6 gatunków – żuraw, bielik, orlik krzykliwy, dzięcioł czarny, gąsiorzek i derkacz to gatunki z załącznika I Dyrektywy Ptasiej.

Obszar rezerwatu pod względem podziału na typy krajobrazu naturalnego wg Kondrackiego zaliczany jest do klasy I – krajobrazu nizinnego, rodzaju – krajobrazu dolin i równin akumulacyjnych oraz do odmiany strefy krajobrazu - den dolinnych. Pod względem krajobrazowym stanowi on typowy krajobraz dolin rzecznych, gdzie różnica wysokości między najwyższymi położonymi punktami w rezerwacie a najniższym poziomem lustra wody w rzece nie przekracza 2 m. Krajobraz rezerwatu reprezentuje krajobraz leśny o istotnych cechach naturalności i znacznej atrakcyjności wizualnej. Fragmenty starodrzewi stanowią wnętrza krajobrazowe o wysokich walorach, skraje rezerwatu wzdłuż dróg stanowią atrakcyjne ciągi i osie widokowe. W krajobrazie brak elementów dysharmonijnych, nie podlega on istotnym przemianom i nie istnieją zagrożenia mogące mieć wpływ na jego atrakcyjność.

W rezerwacie stwierdzono występowanie trzepli zielonej - chroniony gatunek ważki. Gatunek ten związany jest z wodami rzeki Mławki. Rzeka ta na odcinku przepływającym przez rezerwat podlega spontanicznej renaturyzacji, obecne są różnorodne mikrosiedliska, dno jest piaszczyste, miejscami z płatami detrytusów, roślinność na brzegu jest zróżnicowana strukturalnie, co odpowiada wymaganiom siedliskowym tego gatunku. Ze względu na występowanie tego gatunku, jak i inne reofilne gatunki ważek, należy utrzymać dotychczasowe naturalne procesy renaturyzacji rzeki i nie dopuszczać do ingerencji w ten stan.

Rezerwat położony jest na terenie województwa mazowieckiego, w powiecie mławskim, gminie Lipowiec Kościelny i obejmuje w całości grunty należące do Skarbu Państwa.

Na terenie gminy obowiązują następujące akty z zakresu zagospodarowania przestrzennego, obejmujące swym zasięgiem rezerwat i teren go otaczający Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Lipowiec Kościelny, Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy Lipowiec Kościelny, uchwała nr 214/XXXIX/2006 Rady Gminy w Lipowcu Kościelnym z dnia 12 października 2006 r., Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy Lipowiec

Kościelny, uchwała nr 184/XXVIII/2002 Rady Gminy w Lipowcu Kościelnym z dnia 5 marca 2002 r., Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego, uchwała nr 180/14 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 7 lipca 2014 r. Dokumenty te nie wymagają zmiany, w związku z utrzymaniem bądź odtworzeniem właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000. Tym niemniej, w celu zabezpieczenia rezerwatu przed zagrożeniami wynikającym z działalności człowieka, należy, stosownie do postanowień art. 20 ust. 3 pkt 7 ustawy o ochronie przyrody, zdefiniować ustalenia do studiów i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Podstawowym zagrożeniem zewnętrznym, zarówno dla rezerwatu, jak i dla obszaru Natura 2000, jest wzrost urbanizacji i związana z tym presja zabudowy na ich obszar. Aby przeciwdziałać powstawaniu tego typu sytuacji, ustawa o ochronie przyrody daje regionalnym dyrektorom ochrony środowiska delegację do tego, aby w planie ochrony rezerwatu identyfikować zagrożenia oraz definiować sposób ich eliminacji. Sposób sformułowania art. 15 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody sprawia, że w praktyce, wskazania dotyczące planowania przestrzennego, mogą dotyczyć zagrożeń bezpośrednio naruszających obowiązujące w rezerwacie zakazy. Natomiast nie mogą być normowane w planie ochrony czynności nienaruszające art. 15 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody, z racji tego, że mogą być one bez żadnych przeszkód realizowane w rezerwacie. Ustalenia planu ochrony, które nie dopuszczałyby wykonywania działań nienaruszających obowiązujących w rezerwacie zakazów, stanowiłyby bezprawną modyfikację ustawowo określonego katalogu zakazów. Tym samym, definiując w planie ochrony wskazania do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy je tak konstruować, aby odnosiły się do obowiązujących w rezerwacie zakazów.

Tak jak to już wskazano powyżej, zagrożeniem zewnętrznym mogącym niekorzystnie wpływać na rezerwat oraz przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 jest możliwość wzrostu różnych form antropopresji w wyniku zagospodarowania jego otoczenia. Rezerwat jest swojego rodzaju wyspą naturalnego krajobrazu w krajobrazie kulturowym. Doprowadzenie do rozcłonkowania kształtu obiektu w wyniku działalności prowadzonej na terenach graniczących z rezerwatem, może być przyczyną niekorzystnych oddziaływań na szatę roślinną i faunę. Wśród najistotniejszych oddziaływań można wymienić eutrofizację i zanieczyszczenia wód w wyniku spływu powierzchniowego zanieczyszczeń pochodzących z intensywnie użytkowanych obszarów otaczających rezerwat. W szczególności budowa i rozbudowa obiektów budowlanych w bezpośrednim sąsiedztwie rezerwatu może wpływać na pogorszenie stanu wód powierzchniowych i podziemnych. Istotnym dla rezerwatu zagrożeniem, jest również możliwość pogorszenia stanu czystości rzeki Mławki. Mławka w przyujściowym odcinku Ratowo prowadziła wody IV klasy czystości. O klasyfikacji decydowały substancje organiczne (BZT₅, ChZTMn, ChZTCr) oraz stan sanitarny wód. Radykalne zmniejszenie zanieczyszczenia wód rzeki Mławki poniżej

ujścia Seracza nastąpiło już w roku 1992 i następnych latach, co jest efektem uruchomienia oczyszczalni ścieków dla miasta Mławy. W Mławce okresowo występują wysokie stężenia chlorofilu „a”, co jest spowodowane prawdopodobnie lokalizacją w górnym biegu rzeki zalewu Ruda. Pogorszenie tego stanu, nawet dotyczące krótkiego okresu czasu, może wpływać niekorzystnie na występujące w rezerwacie wrażliwe gatunki roślin i zwierząt. Utrzymanie wysokich parametrów stanu ekologicznego wód rzeki Mławki oraz poprawa parametrów chemicznych czystości wody w całym dorzeczu wydaje się czynnikiem kluczowym dla skutecznej ochrony ekosystemów wodnych w rezerwacie. Istotnym zagrożeniem dla fauny rezerwatu, jest leżąca poza jego granicami droga powiatowa relacji Szreńsk – Mława przecinająca rezerwat, będąca barierą w migracji i przyczyną śmiertelności płazów. Droga graniczy bezpośrednio z terenami podmokłymi i mimo niewielkiej długości, kilkuset metrów, na której przecina rezerwat, w okresie migracji wiosennej ginie na niej, co najmniej kilkadziesiąt płazów dziennie, a poza tym okresem kilkanaście.

W celu ograniczenia lub eliminacji zagrożeń zewnętrznych, w szczególności związanych ze wzrostu różnych form antropopresji, niekorzystnie oddziałujących na szatę roślinną i faunę oraz pogorszających stan wód powierzchniowych i podziemnych, na terenach graniczących z rezerwatem należy utworzyć otulinę. Otulinę rezerwatu powołuje się w celu zabezpieczenia rezerwatu przed zagrożeniami zewnętrznymi wynikającymi z działalności człowieka. W przypadku rezerwatu przyrody, głównym jej zadaniem będzie kształtowanie gospodarki w bezpośrednim otoczeniu rezerwatu w zakresie wspierającym ochronę wód oraz gatunków roślin, zwierząt i ich siedlisk. Ustawowy wymóg uzgadniania z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska uchwalanych w granicach otuliny miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego sprawia, że zapisy planu ochrony będą miały bezpośrednie przełożenie na sposób zagospodarowania przestrzennego, a otulina będzie dodatkowym narzędziem w prowadzonej ochronie rezerwatu. Zgodnie, bowiem z art. 13 ust. 3a ustawy o ochronie przyrody, ustalenia do aktów planistycznych, wprowadzone planem ochrony, skutecznie mogą być przeniesione w zakresie dotyczącym otuliny rezerwatu. Tym samym, plan ochrony będzie skutecznie zabezpieczał rezerwat przed zagrożeniami zewnętrznymi, jeżeli określone w nim ustalenia dotyczące aktów planistycznych będą odnosić się do zagospodarowania otuliny. Celem otuliny, będzie zatem uzyskanie wpływu na kształtowanie gospodarki w bezpośrednim otoczeniu rezerwatu, w zakresie wspierającym ochronę siedlisk i gatunków chronionych, w szczególności:

- 1) ograniczenie potencjalnej presji na obniżanie poziomu wody w rezerwacie poprzez utrzymanie w jego otoczeniu sposobów zagospodarowania terenu nie wymagających takich działań,
- 2) ograniczenie w otoczeniu rezerwatu możliwości wzrostu penetracji ludzkiej w wyniku lokalizacji zabudowy lub innych przedsięwzięć inwestycyjnych generujących obecność człowieka w dłuższym okresie czasu,

3) ograniczenie płoszenia zwierząt, szczególnie ptaków w okresie lęgów.

Przy obecnym stanie prawnym i faktycznym ograniczenie lub wykluczenie wszystkich wymienionych zagrożeń nie jest możliwe, jednak ustanowienie otuliny niewątpliwie poprawi skuteczność kontroli nad przedsięwzięciami podejmowanymi w bezpośrednim otoczeniu rezerwatu i Obszaru Natura 2000 zarówno dziś jak i w przyszłości.

Cały obszar rezerwatu obejmuje się ochroną czynną. Z uwagi na znaczne zniekształcenie drzewostanów, a także możliwe rozprzestrzenianie się gatunków inwazyjnych oraz niezbyt korzystną strukturę przestrzenną, nie wyznacza się obszarów ochrony ścisłej.

Planowane działania z zakresu ochrony czynnej dotyczą wyłącznie wydzielenia 106b. W jego granicach należy utrzymywać otwarty charakter siedliska poprzez ekstensywne użytkowanie kośne. W siedliskach leśnych nie planuje się zabiegów ochronnych, zakłada się bierną ochronę lasu, w tym drzewostanu, obejmującą tolerowanie wydzielania się posuszu i pozostawianie go na gruncie.

W ramach przeprowadzonych konsultacji społecznych, celem zapewnienia możliwości udziału społeczeństwa na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie:

1) podał do publicznej wiadomości poprzez:

- a) wywieszenie obwieszczenia w siedzibie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie i na stronach internetowych Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie obwieszczenia,
- b) wywieszenie obwieszczenia w siedzibie Urzędu Gminy,
- c) wywieszenie obwieszczenia w siedzibie Nadleśnictwa Dwukoły, w którego zarządzie znajduje się rezerwat,
- d) umieszczenie obwieszczenia na łamach lokalnej gazety, informacji o przystąpieniu do sporządzania projektu planu ochrony.

Na tym etapie do planu nie zostały wniesione żadne wnioski ani uwagi;

2) wyłożył dokumentację przygotowaną na potrzeby sporządzenia projektu planu ochrony w siedzibie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie. O wyłożeniu dokumentacji Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie poinformował poprzez:

- a) wywieszenie obwieszczenia w siedzibie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie i na stronach internetowych Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie,

- b) wywieszenie obwieszczenia w siedzibie Urzędu Gminy,
- c) wywieszenie obwieszczenia w siedzibie Nadleśnictwa Dwukoły, w którego zarządzie znajduje się rezerwat,
- d) umieszczenie obwieszczenia na łamach lokalnej gazety.

W ramach przeprowadzonego postępowania z udziałem społeczeństwa wnioski i uwagi do wyłożonego projektu planu wniosło Nadleśnictwo Dwukoły wskazując na jeden błąd literowy w numerze wydzielenia. Błąd ten zgodnie z wniesioną uwagą poprawiono.

Projekt planu ochrony został, zgodnie z art. 19 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody, przesłany Radzie Gminy Lipowiec Kościelny i Radzie Gminy Wodynie, celem zaopiniowania. Rada Gminy Wodynie nie wydała uchwały w sprawie przedłożonego projektu zarządzenia, stosując tym samym, przewidziany przez ustawę o samorządzie gminnym, tryb milczącego przyjęcia tekstu projektu zarządzenia bez zastrzeżeń. Rada Gminy Lipowiec Kościelny negatywnie zaopiniowała projekt zarządzenia. Jako uzasadnienie swojego stanowiska Rada wskazała, co następuje:

„W dniu 28 września 2016 roku wpłynął do Rady Gminy Lipowiec Kościelny projekt Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu Olszyny Rumockie. Zgodnie z art. 15 ust.1 pkt 7 i 14 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2015 r. poz 1651 z późn. zm) w parkach narodowych oraz rezerwach przyrody zabrania się:

- zmiany stosunków wodnych, regulacji rzek i potoków, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody;*
- połowu ryb i innych organizmów wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych.*

Rada Gminy Lipowiec Kościelny zauważa:

- 1) Można wyłączyć rzekę Mławkę na odcinku rezerwatu z obowiązującego zakazu, gdyż sarmowędkarstwo nie wpłynie negatywnie na stan rezerwatu przyrody.*
- 2) Proponowany zapis, znajdującą się w rezerwacie nieczynną sieć rowów melioracyjnych należy pozostawić do całkowitego jej zaniku jest niezasadny gdyż zatrzymanie wód na odcinku rezerwatu przyrody wpłynie negatywnie na przyległe grunty.*

Niewyrażenie zgody na zaproponowane rozwiązania dotyczy załącznika nr 3 do Zarządzenia RDOS w Warszawie. W przedstawionej tabeli, identyfikacja oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych dla rezerwatu oraz ich skutków wraz z identyfikacją istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 - zapis tabeli „sposób eliminacji zagrożenia lub jego ograniczenia” nie powinien dotyczyć amatorskiego połowu ryb jak również

znajdującą się w rezerwacie nieczynną sieć rowów melioracyjnych należy pozostawić do całkowitego jej zaniku.”

Rada nie przedstawiła merytorycznego uzasadnienia tak przyjętego stanowiska, z tych względów trudno jest odnieść się do merytorycznych przesłanek, którymi kierowano się przy wydawaniu przyjętego w uchwale rozstrzygnięcia. Tym niemniej, uzasadniając powody, dla których Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie nie może uwzględnić wniesionych przez Radę uwag wskazuje się co następuje: Rzeka Mławka posiada długość ponad 40 km, z czego w granicach rezerwatu znajduje się jej odcinek o długości około 2 km, stanowiący wydzieloną działkę ewidencyjną o numerze 3100/3. Tym samym, ochroną, a co za tym idzie wyłączeniem z połowu ryb, objęto niewielki fragment tej rzeki. Taki stan faktyczny sprawia, że istnieje możliwość uprawiania na rzece Mławce amatorskiego połowu ryb poza granicami rezerwatu. Wskazać również należy to, że udostępnienie rezerwatu dla różnych form rekreacji, w tym wędkarstwa, powoduje istotny wzrost antropopresji. Zachodzące w następstwie tego zjawiska zmiany, mają istotny wpływ na stan populacji gatunków antropofobnych i mogą w skrajnych przypadkach prowadzić do zaniku ich populacji czy też siedlisk. Istotnym walorem przyrodniczym rezerwatu są naturalne procesy kształtowania koryta rzeki Mławki oraz procesy renaturyzacji układów ekologicznych, w tym procesy hydromorfologiczne, zachodzące dynamicznie na całym obszarze rezerwatu. Rzeka Mławka na odcinku przebiegającym przez rezerwat podlega spontanicznej renaturyzacji. Obecne są tu różnorodne mikrosiedliska, dno jest piaszczyste, miejscami z płatami detrytusu i roślinność na brzegu jest zróżnicowana strukturalnie. Taki stan rzeki odpowiada wymaganiom siedliskowym trzepli zielonej, której obecność w rezerwacie została potwierdzona badaniami przeprowadzonymi na potrzeby ustanowienia niniejszego planu ochrony. Powyższe sprawia, że udostępnienie przepływającej przez rezerwat rzeki Mławki do użytkowania wędkarskiego i włączenie jej do obwodów rybackich zostało zdiagnozowane, jako zagrożenie dla zachodzących w rezerwacie procesów. Ponadto, podejmując decyzję o nieudostępnieniu rezerwatu do amatorskiego połowu ryb, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie wziął pod uwagę również fakt, że ta forma rekreacji może być uprawiana na odcinkach rzeki znajdujących się poza granicami rezerwatu.

Z uwagi na specyfikę ukształtowania terenu, wody gruntowe zalegają w rezerwacie bardzo płytko, na głębokości 0,5 – 1 m. Tworzą one wraz z wodami powierzchniowymi jeden układ hydrologiczny, decydujący o kształtowaniu się siedlisk rezerwatu i mający decydujący wpływ na procesy glebotwórcze. Dominującym procesem glebotwórczym w rezerwacie, jest proces glejowy i torfowy. Pierwotnie na obszarze rezerwatu zachodził proces odkładania materii organicznej w postaci torfu. Dokonane w przeszłości zmiany stosunków wodnych, związane ze zmeliorowaniem terenu i obniżeniem poziomu wód gruntowych, rozpoczęły proces przemiany torfu w mursz. Skutkiem tego są występujące tu obecnie gleby murszowate. Pozostałością po przeprowadzanych w rezerwacie melioracjach, jest nieczynny już system

rowów, stworzony i funkcjonujący w XIX i pierwszej połowie XX wieku. Zaprzestanie ich użytkowania i pozostawienie naturalnym procesom sprawiło, że obecnie są to w większości wypłycone i częściowo lub całkowicie zarośnięte rowy, w których woda spiętrzana jest przez bobry. Zanik, w wyniku zarośnięcia i wypłylenia rowów melioracyjnych, oraz obecność tam budowanych przez bobry, mają prawdopodobnie wpływ na podnoszenie się zwierciadła wód gruntowych. Skutki ponownego podniesienia się poziomu wód gruntowych są widoczne w niektórych glebach murszastych, gdzie obserwuje się znaczne nasycenie wodą profilu glebowego. W sytuacji ponownego spadku głębokości zalegania zwierciadła wód gruntowych, może nastąpić przesuszenie i rozkład materii organicznej i w następstwie przekształcenie żyznych siedlisk w ubogie gleby piaszczyste lub gleby rdzawe. Należy w tym miejscu wskazać dodatkowo to, że ze znaczącym i trwałym obniżeniem poziomu wód powierzchniowych i gruntowych w rezerwacie będziemy mieli do czynienia wówczas, gdy będzie ono powodować przekształcenia szaty roślinnej w kierunku innym niż chronione siedliska przyrodnicze, czego następstwem będzie wymierania gatunków roślin, zwierząt i grzybów charakterystycznych dla tych siedlisk oraz przekształcenie gleb. Przedmiotem i celem ochrony rezerwatu i obszaru Natura 2000 są siedliska zależne od wód, jakim są łągi. Celem środowiskowym założonym do osiągnięcia planem ochrony, jest zachowanie naturalnych łągów, będących miejscem występowania licznych gatunków roślin oraz miejscem łągowym gatunków ptaków, w tym bociana czarnego. Z tych względów, wymagane jest, aby zachować lub odtworzyć w rezerwacie naturalne bagienne warunki wodne. Podkreślenia przy tym wymaga to, że utrzymanie panujących w rezerwacie stosunków wodnych zależne jest od wielu czynników. Na ich stan może wpływać w szczególności udrożnienie rowów czy też silne i długotrwałe obniżenie poziomu wód w rzece Mławce, niszczenie budowli piętrzących stworzonych przez bobry na rowach melioracyjnych. Mając na względzie powyższe należy przyjąć, że z punktu widzenia ochrony rezerwatu i obszaru Natura 2000 nie jest wskazane odnawianie ani udrażnianie znajdujących się w nim rowów melioracyjnych. Zmeliorowanie tego obszaru doprowadziłoby do znaczącego i trwałego obniżenia w nim poziomu wód powierzchniowych i gruntowych, a co za tym idzie pogorszenia warunków uwodnienia siedlisk łągowych i związanych z nimi gatunków roślin i zwierząt, co w następstwie doprowadziłoby do utraty celu i przedmiotu ochrony rezerwatu i obszaru Natura 2000. Panujący aktualnie wysoki poziom wody w rezerwacie spowolnił niekorzystne procesy będące następstwem wykonania w przeszłości na jego terenie melioracji wodnych. Ewentualne działania melioracyjne podejmowane w celu umożliwienia prowadzenia gospodarki łąkowo pastwiskowej w jego rejonie, powinny koncentrować się na bieżącej konserwacji i utrzymywaniu drożności sieci melioracyjnej poza rezerwatem.

Projekt zarządzenia został przesłany do zaopiniowania Generalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska, który wniósł następujące uwagi:

1) do § 10 ust. 1 pkt 7 lit b „nie należy zanieczyszczać wód rzeki Mławki”

„Zapis jest trochę truizmem – generalnie nie ma przyzwolenia na zanieczyszczanie rzek gdziekolwiek, również poza rezerwatami.”

Zmieniono treść tej regulacji na następującą „nie należy odprowadzać nieoczyszczonych ścieków do wód rzeki Mławki”

2) do załącznika nr 3 „Brak identyfikacji zagrożeń dla gatunku *Ślaczkoń szafraniec*. Ponadto w załączniku z działaniami ochronnymi są zapisy dot. działań ukierunkowanych na utrzymanie siedliska poczwarówki zwężonej oraz ekstensywnie użytkowanych łąk, które to mogą być potencjalnie przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000, jednak tymi przedmiotami ochrony nie są. Kwestia zaktualizowania listy przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 wymaga wyjaśnienia.”

Badania przeprowadzone na potrzeby ustanowienia planu ochrony nie wykazały występowania w rezerwacie gatunku *Colias myrmidone*. Gatunek ten związany jest ze środowiskami kserotermicznymi (suche polany w borach sosnowych, skraje lasów, przydroża, wrzosowiska, nasłonecznione zbocza na podłożu wapiennym), w których występują rośliny żywicielskie gąsienic – szczodrzeniec ruski *Chamaecytisus ruthenicus*, szczodrzeniec rozesłany *Ch. ratisbonensis* lub szczodrzyk czerniejący *Lembotropis nigricans* (Buszko, Masłowski 2008, Sielezniew, Dziekańska 2010). W obrębie rezerwatu nie stwierdzono występowania wymienionych roślin żywicielskich, ani dogodnych dla nich siedlisk. Biologia *Colias myrmidone* sprawia, że gatunek ten często oddala się od siedliska łąkowego nawet do kilku kilometrów i prawdopodobnie obserwacja, na podstawie której ten gatunek za przedmiot ochrony, dotyczyła osobnika z populacji występującej poza obszarem rezerwatu. Należy zaznaczyć, że gatunek ten wykazuje w ostatnich latach silny regres liczebności, wycofał się z większości stanowisk i obecnie wykazywany jest tylko z okolic Puszczy Knyszyńskiej i Białowieskiej oraz południowo-zachodniej części województwa podlaskiego. W związku z powyższym, jeżeli gatunku tego nie odnotuje się w rezerwacie przez pierwsze lata obowiązywania planu ochrony, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie wystąpi z wnioskiem o wykreślenie go z SDF. Poczwarówka zawężona *Vertigo angustior* występuje na obrzeżach łąki w południowo-wschodniej części rezerwatu, zasiedlając występujące tam zagłębienia. Gatunek ten występuje w rezerwacie stosunkowo nielicznie, w ilości kilku os/m², na łącznej powierzchni kilkuset m². Decyzja o wpisaniu go, jako przedmiot ochrony obszaru Natura 2000, będzie mogła być podjęta po dokładniejszym rozpoznaniu stanu jego zachowania. Z tych względów, w planie ochrony zaplanowano prowadzenie monitoringu stanu zachowania poczwarówki zawężonej i jeżeli monitoring wykaże, że występująca w rezerwacie populacja tego gatunek jest stabilna, to Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie wystąpi z wnioskiem o wpisanie go do SDF. Również występujące w rezerwacie ekstensywnie użytkowane łąki można na chwilę obecną uznać za potencjalny

przedmiot ochrony obszaru Natura 2000. W związku z występowaniem w rezerwacie tego siedliska przewidziano w planie ochrony prowadzenie w jego obrębie działań ochronnych, ukierunkowanych na utrzymanie i poznanie stanu jego zachowania. Jeżeli zaplanowane działania wykażą, że występujące w rezerwacie siedlisko ekstensywnie użytkowane łąki jest stabilne, to Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie wystąpi z wnioskiem o wpisanie go do SDF.

- 3) Uwaga do części załącznika nr 3 dotyczącej eliminacji zagrożenia jakim jest przeprowadzenie melioracji wodnych w rezerwacie „Zasięg nowych melioracji wodnych należy ograniczyć do gruntów zlokalizowanych poza rezerwatem”.

„Nie do końca tak jest. We wskazaniach do zmian mpzp oraz sukzp wskazano konieczność utrzymania właściwych stosunków wodnych również poza rezerwatem w różnych strefach otulin.”

Plan ochrony dopuszcza do prowadzenia w otulinie prac z zakresu melioracji wodnej, jeżeli nie będą one negatywnie wpływać negatywnie na rezerwat.

- 4) Uwaga do części załącznika nr 5 dotyczącej podmiotu odpowiedzialnego na wykonanie działań ochronnych. *„Wydaje się, że w tym miejscu również powinien być podany podmiot odpowiedzialny za wykonanie działania, ponieważ utrzymanie właściwego reżimu wodnego rzeki wpłynie na stan zachowania łąków.”*

Jaz piętrzący wody rzeki Mławki związany jest z gospodarką rybacką prowadzoną poza granicami rezerwatu. Jego funkcjonowanie w zakresie określonym w planie ochrony nie będzie miało bezpośredniego wpływu na przedmioty ochrony obszaru Natura 2000. Może on jedynie stanowić zagrożenie dla wędrówek organizmów wodnych, które nie są przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000.

Projekt zarządzenia został uzgodniony przez Wojewodę Mazowieckiego.

Ocena Skutków Regulacji (OSR)

1. Cel wprowadzenia zarządzenia.

Celem wprowadzenia zarządzenia jest wypełnienie delegacji ustawowej zawartej w art. 19 ust. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

2. Podmioty, na które oddziałuje akt normatywny.

Projekt planu ochrony będzie oddziaływał:

- 1) na Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Warszawie;
- 2) na właściciela rezerwatu;
- 3) jako powszechnie obowiązujący akt prawa miejscowego na wszystkie podmioty, które znajdują się lub znajdują w zasięgu terytorialnym objętym jego regulacją.

3. Konsultacje.

Projekt zarządzenia, jako akt prawa miejscowego podlega:

- 1) na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie uzgodnieniu z Wojewodą Mazowieckim;
- 2) na podstawie art. 19 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody zaopiniowaniu przez właściwą miejscowo radę gminy;
- 3) na podstawie art. 19 ust. 1 a ustawy o ochronie przyrody procedurze udziału społeczeństwa przewidzianej przez ustawę z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r. poz. 1235, z późn. zm.).

4. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżet jednostek samorządu terytorialnego.

Wejście w życie przedmiotowego zarządzenia pociągnie za sobą skutki finansowe dla budżetu państwa w wysokości około 150 000 zł w przeciągu 20 lat obowiązywania planu ochrony, które wynikać będą z realizacji działań ochronnych zaprojektowanych w planie ochrony. Mogą być one finansowane w szczególności ze środków pochodzących z:

- 1) budżetu państwa na zasadach ustalonych przez ustawę o finansach publicznych;

2) ubiegania się o pozyskanie środków finansowych z Narodowego lub/i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

5. Wpływ regulacji na rynek pracy.

Zapisy w projekcie zarządzenia z uwagi na ograniczony zakres prac jak również realizacja ich na przestrzeni 20 lat nie będą miały znaczącego wpływu na rynek pracy.

6. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

Projektowana regulacja nie będzie miała wpływu na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki.

7. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny.

Projektowana regulacja nie ma wpływu na sytuację i rozwój regionalny.

8. Ocena pod względem zgodności z prawem Unii Europejskiej.

Regulacja objęta przedmiotowym zarządzeniem jest objęta prawem UE. Zarządzenie swym zakresem obejmuje teren objęty ochroną w ramach sieci Natura 2000 specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO) na podstawie Dyrektywy Unii Europejskiej 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej flory i fauny Olszyny Rumockie PLH 140010.